

TENGE MONITOR

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ЭКОНОМИКАЛЫҚ АПТАЛЫҚ

Газет 2006 жылдың 15 желтоқсанынан шыға бастады

//29 ҚАЗАН 2020 ЖЫЛ

↳ ПРЕЗИДЕНТ

САМУРЫҚ-ҚАЗЫНА: ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ХОЛДИНГКЕ АЙНАЛДЫРУ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ ҰСЫНЫЛДЫ

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ басқарма төрағасы Ахметжан Есімовті қабылдады.

Қасым-Жомарт Тоқаевқа «Самұрық-Қазына» ҰӘК компаниялар тобының 9 айдағы жұмысының қорытындылары туралы есеп берілді. Ахметжан Есімовтің мәліметінше, есептік кезеңдегі таза табыс жоспарланған 167 млрд теңгеден 2,6 есеге асып, 436 млрд теңгеге жеткен. Биыл акционер — ҚР Үкіметіне 120 млрд теңге дивидендтер төленген, бұл 2017 жылғы көрсеткішпен салыстырғанда 10 есе артық.

Сондай-ақ энергетикалық, мұнай-газ, уран, телекоммуникациялар, пошта және басқа да салалардағы компаниялар тобының барлық кәсіпорындарында үздіксіз жұмыс қамтамасыз етілді. Өндірістегі жұмыс орындары жаппай қысқартуға ұшырамай, персонал толық құрама сақталды, қызметкерлерге еңбекақы уақытылы төленіп отыр. «Самұрық-Қазына» басшысы қор саатып алулар жүіесі арқылы ел экономикасын қолдауға қатысты Мемлекет басшысының тапсырмаларын орындау жөніндегі жұмысты жалғастырып жатқаны хабарланды. Биылғы 9 айдың қорытындысы бойынша қордың саатып алулар жүіесіндегі жергілікті өнім үлесі 66% құрады. Бәсекелестік ортаға

819 млрд теңгеге саатып алулар шығарылған. Бизнесінің 17 000 субъектісі қордың саатып алуларына қатысуға мүмкіндік алды. 2020 жылдың басынан бері компаниялар тобы 2,4 трлн теңгеге отандық бизнеспен шарттар жасасып, жергілікті кәсіпорындарға 12 мың тапсырыс берілген. Аталған кәсіпорындарда 280 мың адам жұмыс істейді. Есеп бойынша мемлекеттік бюджетке 170 млрд теңге көлемінде салық төлемдері түсіуі тиіс. Сондай-ақ Қазақстан Президентіне қорды инвестициялық холдингке айналдыру тұжырымдамасы ұсынылды. Басқарма басшысы Ахметжан Есімов Қасым-Жомарт Тоқаевқа инвестициялық холдингке ай-

налдырудың артықшылықтары туралы айтты. Оның сөзінше, бұл портфельді активтерді география және салалар бойынша әртараптандыруға, халықаралық инвестициялардан түсетін табысын арттыруға, дивидендтердің есебінен бюджет түсімдерін арттыруға мүмкіндік береді. Мемлекет басшысына Жолдаудағы тапсырмаларға сәйкес, қор активтерін жекешелендіру бағдарламасы жалғаса беретіні туралы хабарланды. Бұл ретте, қор мемлекеттік және жеке меншік мүдделер арасындағы тепе-теңдікті қамтамасыз ету мақсатында ірі және стратегиялық компаниялардағы үлесінің 51 және одан да көп пайызы бақылауды сақтап қалады.

ҚАЗАҚСТАН ҚОР НАРЫҒЫ

АКЦИЯЛАР	Risers	Last	%Δ1D	%Δ1M
CCBN	27.10.20 17:30	218,00	+0,90	-0,91
HSBK	27.10.20 17:30	110,00	+0,63	-6,77
KZTO	27.10.20 17:30	805,00	+0,37	-0,14
KASE Индексі	27.10.20 17:30	2 433,87	-0,59	-0,56

АҚША НАРЫҒЫ

Symbol	Last	%Δ1D	%Δ1M
MM Index	27.10.20 00:00	9,25	-0,38
TONIA	27.10.20 16:38	9,33	-0,28
SWAP-1D (USD)	27.10.20 17:05	8,08	-1,88
TWINA	27.10.20 13:42	9,15	+0,11
SWAP-2D (USD)	26.10.20 17:05	9,46	+0,66

КОРПОРАТИВТІК ОБЛИГАЦИЯЛАР

Deals	Yield	DTM
BRKZe10	27.10.20	8.95
MFOkb1	27.10.20	18.20
ATFbe7	27.10.20	0.00
FFINb3	27.10.20	0.00
THLZb1	26.10.20	16.15
CAEPp1	26.10.20	12.00

МЕМЛЕКЕТТІК БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР

Deals	Yield	DTM
NTK182_2678	27.10.20	9.30
NTK028_2677	27.10.20	8.82
MKM012_0148	27.10.20	10.00
NTK028_2675	27.10.20	10.00
MUM108_0013	12.10.20	10.00
MUM132_0006	12.10.20	10.00

ӘЛЕМДІК ҚОР НАРЫҒЫ

Индекстер	KASE	FTSE 100	CAC40	S&P 500	Dow Jones	Nikkei 225	DAX	SSE Comp
	2 433.87	5 728.99	4 730.66	3 390.68	27 463.19	23 485.80	12 063.57	3 254.32
	-0.59%	-1.09%	-1.77%	-0.30%	-0.80%	-0.04%	-0.93%	0.10%
28 Қазан 2020								
Тауарлар								
Мұнай	41.20	1 898.45	878.00	2 364.00	14 423.00	1 770.50	24.28	
Алтын	1.83%	-0.27%	-4.25%	-1.25%	-0.61%	-0.53%	-1.94%	
Платина								
Паладий								
Никель								
Алюминий								
Күміс								
28 Қазан 2020								
Валюта нарықтары								
USDKZT	429.75	EURKZT	507.45	USDRUB	77.3059	USDUAN	28.3765	USDByn
0.04%	0.03%	0.00%	0.00%	2.5692	EURUSD	1.1778	GBPUSD	
↑	↑	↑	↑	0.61%	0.15%	-0.02%		
28 Қазан 2020								

ҚАРАПАЙЫМ ЗАТТАР ЭКОНОМИКАСЫ

Жобалар пулы құрылды

Ақ Жайық өңірінде 29 жасқа дейінгі жас кәсіпкерлерді қолдауға арналған гранттық қаржы беру конкурсы басталды. Бұл туралы өңірлік коммуникациялар қызметі алаңында өткен онлайн брифингте облыстық кәсіпкерлік және индустриялық-инновациялық даму басқармасы басшысының орынбасары Мақсат Құланбаев мәлімдеді.

ГУЛБАРШЫН ӘЖІГЕРЕЕВА

КӘСІПКЕРЛЕРДІ ҚОЛДАУ ТЕТКІТЕРІ

Өңірдегі кәсіпкерлерді қолдау мақсатында «Қарапайым заттар экономикасы» салаларын дамыту жөніндегі жобалық кезеңі басталды. Оның құрамына жергілікті атқарушы құрылымдар, «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ, «Ағрадық несиелер корпорациясы», екінші деңгейлі банктер және кәсіпкерлік қауымдастық өкілдері енді. «Қарапайым заттар экономикасы» жеңілдетілген несиелеу бағдарламасы аясында өткен жылдың 9 айының қорытындысы бойынша 16,5 млрд теңгеге

215 жоба мақұлданды. Биыл «Еңбек» нәтижелі жұмыспен қамту және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдары арналған бағдарламасы шеңберінде қалалық жерлерді несиелеу үшін республикалық бюджеттен шағын несиелерге 500 млн теңге, кепілдемелерге 36 млн теңге бөлінді. Қазіргі уақытта жалпы шамасы 105,5 млн теңгеге 15 шағын несиелер берілді. Кәсіпкерлерге кепілдемелер беру бойынша 10,8 млн теңгеге 8 келісімшартқа қол қойылды. Несиелер екінші деңгейдегі банктер арқылы кәсіпкерлерге өз ісін ұйымдастыруға және кеңейтуге жылдық 6% -бен берілді. Несиенің ең жоғары шамасы 6500 АЕК шамасын (18,1 млн теңге) құрайды. Несиелер бойынша кепілдіктер «Даму» ҚДК» АҚ арқылы 85%-ға дейін бастапқы бизнес үшін және 50%-ға дейін қолданыстағы бизнес үшін беріледі. Биыл «Бизнесінің жол картасы – 2025» бизнесінің қолдау мен дамытудың мемлекеттік бағдарламасын жүзеге асыруға жалпы сипаттағы трансфертерден 1,7

млрд теңге несиенің пайыздық мөлшерлемесін субсидиялауға, 146,9 млн теңге несиелерге кепілдемелерге, 486 млн теңге гранттық қаржыландыруға бағытталды. — Кәсіпкерлердің «Бизнесінің жол картасы – 2025» бағдарламасына қатысуға құлшыныстары күшті. Инновациялық жобаларға гранттық қаржы беру конкурсы күні кеше аяқталды. Оған қатысуға 233 адам өтініш берді. Бүгіннен бастап 29 жасқа дейінгі жас кәсіпкерлерді қолдауға гранттық қаржы беру конкурсы басталды. Жас кәсіпкерлерді осы конкурста қатысуға шақырамыз, — деді Мақсат Құланбаев. Спикердің сөзіне сүйенсек, төтенше жағдайдың жариялануына байланысты дағдарысқа қарсы шараларды іске асыру үшін қосымша 1,8 млрд теңге бөлініп, оның ішінде 1,5 млрд теңге несиелердің пайыздық мөлшерлемесін субсидиялауға, 329 млн теңге несиелерге кепілдемелерге бағытталған. Күні бүгінге бөлінген барлық қаржының 2,4 млрд теңгесі, яғни 64%-ы иерілген.

ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКА

Инвестициялар үлесі ұлғаяды

Covid-пен келген әлемдік дағдарыс қарамастан, Самұрық-Қазына құнды ұлғайту мүмкіндіктерін іздеуді жалғастырып, өзгермелі әлем мен инвестициялық ортаға ашық болып қалады. Тек соңғы бір жылда Кор елімізге тікелей қорлық арқылы жалпы сомда 600 миллион АҚШ долларын құрайтын инвестицияларды тартуға қолдау көрсетті.

БОТАГӨЗ ӘБДІРЕЙҚЫЗЫ

«Самұрық-Қазына» ҰӘК» АҚ, «және Kazakh Invest» ҰК» АҚ Қазақстанның Ұлыбританиядағы елшілігімен серіктестікте ұйымдастырылған онлайн форумда еліміздің инвестициялық мүмкіндіктері жан-жақты айтылды.

БИЗНЕС&ЖАҢАЛЫҚ

АПТА ТЫНЫСЫ

COVID-19

Эпидемиологиялық жағдай бақылауда

Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес өңірлердің эпидемиологиялық жағдайымен және коронавирус инфекциясының екінші толқынына дайындығымен танысу мақсатында Премьер-министрдің орынбасары Ералы Тоғжанов жұмыс сапарымен Атырау облысына барды.

Мемлекеттік басшының тапсырмасына сәйкес өңірлердің эпидемиологиялық жағдайымен және коронавирус инфекциясының екінші толқынына дайындығымен танысу мақсатында Премьер-министрдің орынбасары Ералы Тоғжанов жұмыс сапарымен Атырау облысына барды.

Мемлекеттік басшының тапсырмасына сәйкес өңірлердің эпидемиологиялық жағдайымен және коронавирус инфекциясының екінші толқынына дайындығымен танысу мақсатында Премьер-министрдің орынбасары Ералы Тоғжанов жұмыс сапарымен Атырау облысына барды.

Ол өткізген желел кенесте Атырау облысының әкімі Махамбет Досмұхамбетов коронавирус инфекциясының екінші толқынына дайындығы туралы баяндады. Ералы Тоғжанов өңір басшылығына эпидемиологиялық ахуалды, халықты және медициналық

Мемлекеттік басшының тапсырмасына сәйкес өңірлердің эпидемиологиялық жағдайымен және коронавирус инфекциясының екінші толқынына дайындығымен танысу мақсатында Премьер-министрдің орынбасары Ералы Тоғжанов жұмыс сапарымен Атырау облысына барды.

Мемлекеттік басшының тапсырмасына сәйкес өңірлердің эпидемиологиялық жағдайымен және коронавирус инфекциясының екінші толқынына дайындығымен танысу мақсатында Премьер-министрдің орынбасары Ералы Тоғжанов жұмыс сапарымен Атырау облысына барды.

Қоршаған ортаны қорғау

Экологияны жақсартуға жасалған қадам

Мәжіліс депутаттары Экологиялық кодекс жобасын бірінші оқылымда мақұлдады.

Депутат Мансұрхан Махамбетов атап өткендей, «ҚР кейбір заңнамалық актілеріне экология мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобасы жаңа Экологиялық кодекс жобасының нормаларын іске асыру мақсатында әзірленді. «Заң жобасында 9 кодек пен 9 заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізу көзделген. Алайда заң жобасын қарау барысында Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекске және салық заңнамасына өзгерістер мен толықтырулар енгізуді шектеу және онталандыру бөлігі қаралды. Осылайша қолданыстағы заңнаманың талаптарын сақтау мақсатында заң жобасынан Әкімшілік кодекске, Салық кодексіне енгізуге ұсынылған түзетулер алынып тасталды», – деді ол.

Онша айтуынша, заң жобасында Экологиялық кодекс жобасымен ұсынылып отырған табиғат пайдаланушыларды ең үздік қолжетімді технологияларды пайдалануға ынталандыру, экологиялық құқық бұзушылықтар үшін жауаптылықты арттыру жоспарланған. Сондай-ақ «жасыл» тарифтерді енгізу арқылы қалдықтарды қайта өңдеу сегментін дамытуды

ынталандыру, экологиялық реттеу мен бақылаудағы жаңа тәсілдер сияқты жаңалықтарды іске асыру үшін құқықтық негіздер құру мақсатында қолданыстағы заңнамаға өзгерістер енгізу көзделіп отыр.

Жұмыс тобы шеңберінде келіп түскен ұсыныстар мен түзетулер қаралды. 300-ден астам ұсыныс талқыланып, олардың көпшілігі бойынша шешім қабылданды.

Агроқошан

Шаруа қожалықтары бірігуде

Жамбыл облысында ұсақ шаруа қожалықтары 10 агрохолдингке бірігуде.

Бүгінгі таңда облыста 18 мыңнан астам шаруа қожалықтары бар десек, олардың көбісі ұсақ шаруашылықтар болып табылады. Ал бұл шаруашылықтардың өнімділігі мен техника алу мүмкіндіктері өте төмен. Осыны ескерген облыс әкімі Бердібек Са-

парбаев облыстағы ұсақ шаруашылықтардың басын қосып агрохолдинг құруды және әр агрохолдингке қажетті техникаларды «Тараз» микроқаржы ұйымы арқылы лизингке алып беруді тапсырған болатын. Осыған байланысты облыстық ауыл шаруашылығы басқармасы басшысының міндетін атқарушы Қайрат Амановтың төрағалығымен жиын өтіп,

оған аудан әкімінің орынбасарлары мен ауыл шаруашылығы бөлімінің басшылары және агрохолдинг жетекшілері қатысты.

10 ауданда құрылған агрохолдингтерге берілетін техникалардың саны мен қаражат көлемі талқыланған жиында Қ.Аманов холдингтердің құрамында бірінші кезекте агроном, инженер, есепші сияқты мамандары мен техника қойтын орындары болу керектігін атап өтіп, бұл жұмыстарды жеделдетуді тапсырды.

Жиын соңында қажетті көлемі нақтыланған техникаларды алу бойынша ұсыныс «Тараз» микроқаржы ұйымына жолданды. Айта кету керек, қазіргі уақытта облыстың барлық ауданында 10 агрохолдинг құрылған. Алдағы уақытта бұл ұйымдар ұсақ шаруа қожалықтардың көктемгі және күзгі дала жұмыстарын жүргізуге өз септігін тигізетін болады.

ҮКІМЕТ: КЕЛЕЛІ МІНДЕТТЕР КӨШІНДЕ

Елді мекендерді сумен жабдықтау және су бұру мәселелері. Жұмыспен қамту жол картасын іске асыру барысы Министрлер кабинетінің кезекті отырысында қаралды. Және де келер жылға арналған Үкіметтің заң жобалау жұмыстарының жоспары ұсынылды. Жұмыс төрағасы, Премьер-министр Асқар Мамин іс-шараларды тымсықтап, әрі қарайғы жұмыс бағыттарын белгіледі.

БОТАҒӨЗ ӘБДІРЕЙҚЫЗЫ

Мәлімделгендей, орталықтандырылған сумен жабдықтау деңгейі қалаларда – 97,2%, ауылдарда – 86,4%. 100% орталықтандырылған сумен жабдықтау Солтүстік Қазақстан, Маңғыстау және Атырау облыстарында, ауылдар бойынша Алматы (98,8%), Атырау (98,4%) және Қызылорда (97,2%) облыстарында қамтамасыз етіледі. Қолжетімділік бойынша төмен көрсеткіштер Костанай (61,1%), Жамбыл (72,6%) және Павлодар (73,3%) облыстарында байқалады. 53 қалада көрділік тазарту құрылыстарын салу, реконструкциялау және жаңғырту бойынша жұмыс жүргізілуде, қаржыландыру көздері (АДБ және ЕКДБ заимдары) айқындалып, жобалық құжаттама дайындалды. «Халықты таза ауыз сумен жабдықтау – Үкіметтің стратегиялық міндеті және халықтың өмір сүру сапасын жақсартуға тікелей әсер ететін мәселе. Бұл бағытта әр әкімдіктің елді мекендерге тиісті инфрақұрылымды жеткізу бойынша нақты жоспары болуы керек», – деді А.Мамин.

Үкімет басшысы «Нұрлы жер» мемлекеттік бағдарламасын іске асырудың нәтижесінде 2025 жылға қарай халық 100% таза ауыз сумен қамтамасыз етілетінін атап өтті. Бұл ретте маңыздысы, топтық су құбырларының инфрақұрылымын жасау және ауылдардың шекарасына дейін жеткізу керек. Бұл жұмыс желілерді елді мекендердің ішінде тартумен үйлесімді жүргізілуі қажет. Премьер-министр жобалардың шығындарын қысқартып, жергілікті қамтуды дамыту мақсатында сумен жабдықтау және су бұру жобаларын, іске асыру кезінде жобалау-сметалық құжаттаманың типтік жобаларын, сондай-ақ отандық өндірушілердің материалдарын пайдалануды тапсырды. Экология министрлігіне топтық су құбырларын басқару жүйесін одан әрі жетілдіру бойынша шаралар қабылдап, оларды салу және реконструкциялау жобаларын аяқталуына дейін іске асыруды қамтамасыз ету тапсырылды. Мысалы, 2021 жылдың соңына дейін 197 мың тұрғыны бар 38 елді мекенге су жүргізуді көздейтін, ұзаққа созылған үш жобаның құрылысын аяқтау қажет. Индустрия, ұлттық экономика, қаржы, экология, денсаулық сақтау министрліктеріне халық үшін

Сумен жабдықтау, жұмыспен қамту: Әлеумет ахуалы артуы тиіс

тарифтердің артуына жол бермеу мақсатында қызмет көрсетуді және қарызды өтеуді ескерумен көрділік тазарту құрылыстарын салу және реконструкциялау жобаларын іске асыру тетігін заң жүзінде бекітуді қамтамасыз ету жүктелді.

Қазіргі уақытта Жұмыспен қамтудың жол картасы шеңберінде шамамен 6600 әлеуметтік, коммуналдық және көліктік инфрақұрылым нысаны салынып жатыр. Жобалар аяқталған соң, сабақтас салаларда 100 мыңға жуық жұмыс орны құрылатын болады. Жол картасының жобаларын іске асыру үшін қажетті тауарлардың, жұмыстар мен қызметтердің шамамен 90%-ы отандық өндірушілерден сатып алынды. 19 мыңға жуық жұмыс субъектісі 488 млрд теңгеге тапсырыс алды, кемінде 114 мың жұмыс орны сақталды. «Биыл дағдарыс қарсы қабылданған шараларды іске асыру халықтың жұмыспен қамтылуын сақтауға ықпал етті. Жұмыспен қамтудың жол картасы қазақстандықтардың жұмысы мен табысын сақтауға септігін тигізді, елеулі әлеуметтік-экономикалық тиімділігін көрсетті», – деді А.Мамин.

Премьер-министр жұмыспен қамтуды қолдау шараларын іске асыру қарқыны Атырау, Шығыс Қазақстан, Жамбыл, Қызылорда облыстарында, Нұр-Сұлтан және Шымкент қалаларында жоғары екенін атап өтті. Үкімет басшысы әкімдіктерге жол картасының жоспарлы көрсеткіштеріне қол жеткізу бойынша жұмысты жандандыруды тапсырды. Еңбек министрлігіне мүдделі мемлекеттік органдармен және әкімдіктермен бірлесіп, осы жылдың соңына дейін 2021 жылға арналған Жұмыспен қамтудың

жол картасын жаңарту және онда тұрақты жұмыс орындарын құруға баса мән беру тапсырылды. Бұл ретте жобалардың басым бөлігі аяқталғандықтан, жұмысынан босап қалатын адамдарды жұмыспен қамту шараларымен қамту керектігі ескерілді. Ұлттық экономика министрлігіне мүдделі мемлекеттік органдармен және әкімдіктермен бірлесіп, жыл соңына дейін барлық мемлекеттік бағдарламалардың жұмыс орындарын құру бойынша индикаторларын жаңарту, тиісті статистикалық есепке алу жүйесін енгізу, сондай-ақ жұмыс орындарын құрудың өңірлік қатарларын әзірлеп, бекіту тапсырылды.

Жылдың Үкімет 2021 жылға арналған заң жобалау жұмыстарының жоспарын қарады. Жоппар биржалық сауданы, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылды, жер қатынастарын, көлікті, құқық қорғау қызметі мен геодезияны, картографияны, волонтерлік қызмет пен қайырымдылықты, биологиялық қауіпсіздікті дамытуға бағытталған 19 заң жобасын әзірлеуді көздейді. «Мемлекет басшысының Жолдауынан туындаған екі заң жобасын келесі жылы Парламентке енгізуіміз қажет. Бұлар – биржалық сауданы дамыту және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері туралы заң жобалары. 2021 жылдың жоспарына сондай-ақ геодезия, биологиялық қауіпсіздік және әскери полиция туралы үш жаңа заң жобасы енгізілді», – деді А.Мамин.

Премьер-министр мүдделі мемлекеттік органдардың бірінші заң жобаларының сапасына және олардың Үкімет пен Парламентке уақтылы енгізілуіне ерекше назар аударуды тапсырды.

ТУҒАН ЖЕР

ҚАРҚАРАЛЫ ТАУ АЛАБЫ

Қарағанды облысының бұл өңірінде реликті қарағай ормандары сақталған. Қратер тәрізді гранитті ойпаттарды толтырған айдыны айнадай көлдер көз қуантады. Әсемдігі мен әсерлігі жарасақ қолдердің ішінде Қарқаралы қаласына ең жақын орналасқан – тарихы да, табиғаты да тылсым аңыздарға толы Шайтанқола мен Басейін көлі бар. Ұлттық саябақ аумағындағы өзге он көлдің ешбірі бұл екеуінен сұлулығы мен құндылығы жағынан артпаса, кем түспейді. Ал адам аяғы баспаған ну ормандар мен заңғар тауларда бұлан, елік, түлкі, қон сияқты жабайы аңдар әлі күнге мамыржай тіршіліктерінен жалғастырды. Қызыл кітапқа енген арқарлар да Қарқаралы қойнауынан пана тапқан.

БИЗНЕС&ҚОҒАМ

ҚАРАПАЙЫМ ЗАТТАР ЭКОНОМИКАСЫ

Жобалар пулы құрылды

> [11]

ИНВЕСТИЦИАЛЫҚ ПОРТАЛҒА ҮНДІЛІЗ, ИНВЕСТОР!

Өткен 9 айдың қорытындысы бойынша негізгі капиталға құйылған инвестиция көлемі 327,5 млрд теңгені құрап, былтырғы жылғы сәйкес мерзімдегі көрсеткіштен 17,4%-ға төмендеді. Әсіресе, тау-кен өндіру мен өңдеу өнеркәсіптері, құрылыс, сауда, көлік және қойма салаларында инвестиция тарту төмендеген. Инвестиция тарту көрсеткіші ауыл шаруашылығы саласында екі ірі жылжыай («ВорлдГринКомпани», «УТК» ЖШС-лары) және сүт-тауарлы фермасы («Ринго-Милк» ЖШС) жобаларының жүзеге асыруы есебінен өскені байқалады.

Инвестиция тарту жобалары іске асыру шеңберінде газды өндіруге арналған шектеулері алып тастау, 4-ші газ айдау компрессорын орнату, Қарашығанак кен орнын кеңейту (1-ші кезең), сонмен қатар 2019 жылы «Жайымұнай» ЖШС интеграцияланған газ тазарту қондырғысының ірі жобасын пайдалануға беру, кабелилік өнімдер («Орал Кабель» ЖШС) және шар қлапандары өндірісі («ПетроВалвз КИОС» ЖШС) жобаларының іске қосылуына байланысты «КПО б.в.» компаниясы шығындарының төмендеуіне байланысты орын алды. Сондықтан инвестиция тарту мақсатында бірқатар шаралар қолға алынған. Былдың өзінде инвесторлар кенесінде 5 отырыс өткізіліп, онда 920-дан астам тұрақты жұмыс орын құрамын жалпы құны 45,6 млрд теңге болатын 18 жоба мақұлданды. Маусым айында «Кәсіпкерлік арналған Үкімет» жобасы іске қосылды. Жоба аясында келісулерге кәсіпкерлік амуға және қолдауға қатысты мемлекеттік қызметтің 50-ден астам түрін көрсетілді. Бүгінде 50-дің үстінде кенетік қызмет көрсетілген.

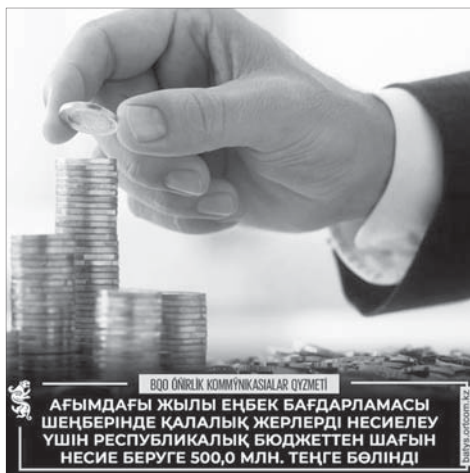
Өңірге инвестиция тарту және инвестициялық ахуалды жақсарту мақсатында инвестициялық портал іске қосылған. Инвестициялық портал үш тілді онлайн-платформа

ретінде invest07.gov.kz базасында жұмыс істейді. Порталда облыстағы маңызды ақпараттар, жүзеге асырылып жатқан инвестжобалар, отандық тауар өндірушілер, инвесторға арналған ұтымды жобалар, инвесторларға берілетін жеңілдіктер, шағын және орта кәсіпкерлікке арналған 100 жоба, инвесторды мемлекеттік қолдау шаралары, кәсіпкерлікті жүргізу, инвестициялық салымдарды күтетін жобалар, бос жер телімдері, бос ғимараттар көрсетілген және олар облыстың, аудандардың, Орал қаласының шегі бойынша инвестициялық интерактивті картасында дәлірек көрсетіліп, көрініс тапқан.

70 ИНВЕСТИЦИАЛЫҚ ЖОБА ПУЛЫ

Бүгінде 6000 жаңа жұмыс орын құрумен жалпы құны 2,5 трлн теңге болатын 70 инвестициялық жоба пулы құрылды. Соның ішінде биыл 308 млрд теңге, 2021 жылы 508 млрд теңге, 2022 жылы 390 млрд теңге, 2023 жылы 237 млрд теңге, 2024 жылы 152 млрд теңге игеріледі. 2020 жылы 435 жұмыс орын құрумен жалпы құны 25,5 млрд теңгенің 9 жобасын жүзеге асыру жоспарланған.

Инвестицияларды тартудың мақсатты индикаторларына қол жеткізу туралы меморандум аясында биылғы жылға жоспарланған инвестициялар көлемі қайта есептеліп, оның көлемі 587 млрд теңгені құрады. Меморандум аясында 10 ірі инвестициялық жобаның тізбесі жарияланды, олар: Сұйық метанол өндірісі зауыты («Жайық Петролеум» ЖШС); Виртуалды деректерді сақтау және орналастыру орталығы, интернет-платформаларды орналастыру және техникалық қызмет көрсету орталығы, «Дата центр» Орал технологиялық паркінің есептеу орталығы («LLYAgroEnergy» ЖШС); қуаттылығы жылына 4400 тонна киір және 3500 тонна қызыл және қызыл жұлжыай құрылысы («World Green Company» ЖШС); жартылай тіркемелер шығаратын зауыт құрылысы («BATYSTRAILER» ЖШС); сүт

БОО ӨНІРЛІК КОММУНИКАСАЛАР ӨЗІМДІ
АҒЫМДАҒЫ ЖЫЛЫ ЕҢБЕК БАҒДАРЛАМАСЫ ШЕҢБЕРІНДЕ ҚАЛАЛЫҚ ЖЕРЛЕРДІ НЕСИЕЛЕУ ҮШІН РЕСПУБЛИКАЛЫҚ БЮДЖЕТТЕН ШАҒЫН НЕСИЕ БЕРГЕ 500,0 МЛН. ТЕҢГЕ БӨЛІНДІ

көшенін салу («Ringo-Milk» ЖШС); жиһаз фабрикасының құрылысы («Квант» ЖШС); Орал қаласы, Зашаған кентіндегі №52 мектептің құрылысы («Нұрқастройгаз» ЖШС); 500 орындық жеке мектептің құрылысы («Казхөл» ЖШС); «BASK» көлік-логистикалық орталығы («EurasianLogistics» ЖШС); мұнайды терең өңдеу зауытының құрылысы («АВС-Мұнай» ЖШС).

10 ЖОБА ЖАНДАНАДЫ

Биыл жобалар пулын іске асыру шеңберінде 480 жұмыс орын құра отырып, жалпы құны 26,8 млрд теңгені құрайтын 10 жобаны іске қосу жоспарланған. Осы жылдың қыркүйек айында жалпы құны 7,4 млрд теңгеге 90 тұрақты жұмыс орын құрумен 2 жоба («Орал жылжыай зауыты» ЖШС, «Орал құс фабрикасы» ЖШС) іске қосылды.

Биылғы жылдың соңына дейін 390-нан астам тұрақты жұмыс орын құра отырып, жалпы құны шама-

мен 19,4 млрд теңгені құрайтын 8 ірі жобаны іске қосу жоспарлануда. Оның ішінде: қуаттылығы жылына 3 млн тонна трансформаторларға арналған панельдік радиаторлар өндірісі (35-500 кВ) «Орал трансформатор зауыты» ЖШС Орал қ.; жылына 22,0 мың дана жиһаз шығаратын фабриканың құрылысы («Квант» ЖШС, Орал қ.); ауысымы өңдейтін зауыт салу («Кублей» ЖШС, Орал); виртуалды деректерді сақтау және орналастыру орталығы, интернет-платформаларды орналастыру және қызмет көрсету орталығы, Орал технологиялық паркінің есептеу орталығы («LLYAgroEnergy» ЖШС); жеміс-көкөніс сақтау қоймасының құрылысы («Байстон» ЖШС), жеке зат анализаторларын шығару («IntelligentProtectiveSystem» ЖШС); жұмыртқаға арналған науалар өндірісі («EnvironmentSolution Ltd» ЖШС); күн батареялары («Green Spark Limited» ЖШС) жобалары бар.

Батыс Қазақстан облысы

ӨҢІРЛІК ДАМУ: ИНФРАҚҰРЫЛЫМ

Шамалғанда жаңа жер үсті көпірі салынды

Алматы облысы Қарасай ауданындағы Шамалған стансасында Жібек жолы ауылына өтетін темір жол өткелінде республикалық маңызы бар «Алматы – Нұр-Сұлтан» және облыстық маңызы бар «Алматы 1 – Шамалған – Ұзынаған» автокөлік жолдарының қиылысында жаяу жүргіншілерге арналған жер үсті көпірі пайдалануға берілді.

НҰРЛАН ҚҰМАР

Шамалған стансасындағы айналма автокөлік жолы мен жаяу жүргіншілерге арналған аталған көпір өткелінің құрылысына жергілікті бюджеттен 364,5 млн. теңге бөлінген. Салтанатты шарада құттықтау сөз алған облыс әкімі Амандық Баталов: «Осындай бір жыл бұрын осы жерде қайғылы оқиға орын алып, сол оқиғадан соң біз тұрғындарға көпір салып береміз деп уәде берген едік. Бүгін, міне, сол жана көпірдің ашылуына жиналып тұрмыз. Бір жыл ішінде жергілікті бюджеттен 360 млн. теңгелен астам қаржы бөліп, жобасын дайындадық, сараптамадан өткізіп, осы нысаны салдық. Құрылыс жұмыстарына сапалы орындаған «ДСУ-13» мердігер компаниясына рахмет айтамын. Сонымен бірге бұл жерде көлік легінің көптігіне байланысты, біз «КазАвтоЖол» мекемесімен бірлесіп, айналма жол жасау қажет деп шештік. Келесі жылдың күзінде ол нысан да дайын болады деп жоспарланатын», — деді ол.

Сол сияқты облыста мемлекет қолдауының арқасында жетісу-лықтардың өмір сүру сапасын арт-

тыратын инфрақұрылымдарды дамыту бағытында ауқымды жұмыстар атқарылғанын атап өтті. «Жұмыспен қамту жол картасы» мемлекеттік бағдарламасы аясында облысқа республикалық бюджеттен бірден 105,6 млрд теңге бөлінді. Соның арқасында мектептер мен ауруханалар, мәдениет үйлері мен спорт нысандарының, жолдардың құрылысы мен жөндеу жұмыстары жүргізілуде, ауыз су желілері жөнделіп, ауалар абаттандырылуда. Бір ғана Қарасай ауданының өзінде осы бағдарлама бойынша бір жылда 10 млрд теңге бөлінді. Мұның бәрі халықтың өмір сүру сапасын жақсартуға, Елбасының тапсырмалары мен Президенттің Жолдауда айтылған міндеттерін орындау үшін жасалып жатыр», — деді сөзін қорытындылап А.Баталов.

Ауыл тұрғындары атынан сөз алған көп балалы ана Оксана

жолының баспалдақтарына шығып, лифтсіз пайдаланып, көпір үстімен жүріп өтіп, оның сапасына көз жеткізді.

Атап өтсек, жүргіншілер көпірінің баспалдақтарын қосқандағы жалпы ұзындығы 61,56 метр, биіктігі — 9,8 метр. Екі лифтсіз бар, бұл жүргіншілер көпірінің қолайлылығын арттыра түседі.

Жалпы өткен жылдың өзінде облыста 364,7 шақырым жол мен 8 көпірге жөндеу жасалған. Биылғы жылы тағы 506,6 шақырым жол мен 12 көпір жөнделеді. Сөйтіп жыл басында жақсы және қанағаттанарлық жағдайдағы облыстық маңызы бар жолдардың үлесі 81% болса, жылдың соңына қарай бұл көрсеткіш 84%-ке жетпек. Сол сияқты Каскелен қаласына кіре берісте автокөлік жолының 1-ші шақырымында С.Демірел атындағы университет студенттерінің өтініші бойынша салынған жүргіншілерге арналған жер үсті жолы, Іле ауданы Байсерек ауданында «Алматы-Сарыөзек 16660+526 км» темір жол үнакесінде темір жол өткелі арқылы салынған жаяу жүргіншілерге арналған жер үсті жолы да тұрғындардың игілігіне берілген. Сонымен бірге Еңбекшіқазак ауданы Есік қаласындағы жана мектептің тұсында «Есік – Саймасай» автожолында жаяу жүргіншілердің жер үсті жолының құрылысы жүріп жатыр. Сол сияқты Іле ауданы Өтеген батыр кентінің маңында «Алматы – Жетіген – Қапшағай су қоймасы» облыстық маңыздағы автокөлік жолында өтпелі жолдың техникалық-экономикалық негіздемесі жасалуда.

Сизова: «Балаларымды мектепке жіберген сайын алаңдап отырушы едім. Сондықтан бүгінгі көпірдің ашылуы мен үшін және осы ауылдың барлық тұрғындары үшін ерекше қуанышты оқиға. Үлкен кезінде де құрылысшылар жұмысты тоқтатпай, көпірді уәде етілген уақытта салып бітірді. Сол үшін баршаныңа шын жүректен алғыс айтамын», — деді.

Жергілікті тұрғындарын атынан сөз сөйлеген Жібек жолы ауылдық округінің ардагерлер кенесінің төрағасы Барзекелді Анисов: «Қысқа мерзімде жаяу жүргіншілердің қауіпсіздігі үшін осындай маңызды көпір салынды. Аудан және ауыл тұрғындарының атынан бөрінізге ризашылығымыз біздірміз. Жаманшылық болмасын, ерқашан осындай қуанышты сәттерде жолға берейік», — деді.

Мұнан соң қонақтар мен жергілікті тұрғындар жер үсті

ӘЛЕМДІК АҚПАРАТ

Global Finance
үздікті анықтады

Халықаралық Global Finance қаржы басылымы «World's Best Trade Finance Providers 2020» тұрақты рейтингі қорытындылары бойынша «Еуразиялық банк» АҚ сауданы қаржыландыру бойынша 2020 жылы Қазақстандағы үздік деп танылатынын жариялады.

Журналдың редакторлары салалық талдаушылардың, компаниялар басшыларының және технологиялар сарапшыларының қатысуымен 97 елдегі және әлемнің 8 аймағында сауда қаржыландырудың үздік банктерін тандаған. «Үздіктер болып, көбінесе, ең ірілері емес, қайта керісінше, траншекаралық сауда жасауға ара-ласатын, корпорациялардың арнайы қажеттіліктеріне жақсырақ қызмет жасайтын банктер танылып жатады. Global Finance басылымы өз рейтингінде жергілікті жағдайлар мен клиенттер қажеттіліктерін, қаржылық тұрақтылығы мен қауіпсіздігін, стратегиялық қарым-қатынас пен басқару, бәсекеге қабілетті бағаларды жете танып-білу, өнімдер мен қызметтердегі инвестициялар тарту мен инновациялық шешімдер қабылдай білу мәселелері кінгіретін өзіндік алгоритмін қолданады», — деп жазады Global Finance

журналы өзінің хабарламасында.
Ферроқорытпа зауыты салынады

Таяуда Үндістанның «Monnet» компаниялар тобының негізгі қалауы және басқарма төрағасы Сандип Джалджодия («Sandeep Jaldodia» КР индустрия және инфрақұрылымдық даму министрі Бейбіт Атамқұловпен кездесіп, ресми қабылдау барысында Павлодар облысында ферросилиция шығаратын металургиялық зауыт салу жоспарланғаны әңгіме болған.

Алғашқы кезде зауыттың өндірістік қуаты жылына 15 мың тонна болса, кейін 50 мың тоннаға дейін арттыру көзделіп отыр. Инвестиция көлемі алдын ала болжамдар бойынша, әуелдегі 50 млн долларды құраса, екінші кезеңде 200 млн долларға дейін жеткізіледі. Зауыттың негізгі өнімі экспортқа шығарылады деп күтілуде.

Monnet Group 1994 жылы құрылған. Компания іс-қимылының негізгі бағыттары — кеуекті темір, құрыш және ферроқорытпалар өндірісі мен маркетингі. Бұл компанияның иелігінде ферроқорытпалар (ферромарганец, ферроалюминий, феррохром) өндірісі бойынша үш зауыты бар.

Отандық тауарлар Alibaba-ға шығарылды

50 казакстандық компания ағымдағы жылдың аяғына дейін өз тауарларын халықаралық нарықта жылжыту үшін өйінгі Alibaba.com платформасында оқудан өтетін болады. Бұл туралы QazTrade сауда саясатын дамыту орталығы бас директорының орынбасары Нұрлан Құдбатырвока сігітме жасап www.xinhuanet.com сайты хабарлайды.

«Былыр Сауда және интеграция министрлігі және QazTrade АҚ казакстандық кәсіпкерлер мен экспорттаушыларды халықаралық сауда алаңдарына шығару бойынша қолдаудың жана сервисі құралын бастады. Alibaba.com B2B маркетингісі — осындай маңызды сауда платформасы», — деді Н.Құдбатырвока.

Ол қазір Alibaba-да 200-ден аса казакстандық кәсіпорын өкілеттік алғанын айтты. Солардың ішінде 50 компания былтыр тандап алынған және тағы 50-і биылғы жылдың аяғына дейін ұсынылады екен.

Батыр РАХМЕТҮЛЛИН

БИЗНЕС&ӨНДІРІС

ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКА

Инвестициялар үлесі ұлғаяды

> [1]

Самұрық-Қазына басқарма төрағасы Ахметжан Есімов атап өткендей, пандемияның алғашқы толқыны кезінде алынған тәжірибе Қордың негізгі өндірістік көрсеткіштердің елеулі төмендеуіне, кәсіпорындардың тоқтап қалуына немесе өндірістік персоналдың қысқаруына жол бермей, сын-қатерге төтеп бергенін көрсетеді. «Алдағы 5 жылда Қор Қазақстандағы жаңа инвестициялардың үлесін таза активтер құнынан 2 пайыздан 10 пайызға дейін, ал халықаралық, тікелей және портфельдік инвестициялардың жаңпы үлесін 2028 жылға қарай 20 пайызға дейін ұлғайтуды жоспарлап отыр», — деп Кор басшысы британдық компанияларды келешегі бар салаларға инвестиция салуға шақырып.

Қазақстандағы инвестициялық ахуалға жоғары баға берген британдық бизнес қауымдастық өкілдері Кормен қарым-қатынастың жақсы динамикасын атап өтіп, ынтымақтастықты нығайтуға өзара ұмтылысты растады.

Өз кезегінде ҚР Президентінің экономикалық даму жөніндегі сыртқы кеңесшісі Сума Чақрабарти: «Қазақстанда қолайлы инвестициялық ахуал қалыптасқан: оңайлатылған салық режимі бар, ұлттық заңнама үнемі жетілдіріліп отырады, ал инвестициялық преференциялар нақеті кенеюде. Экономиканың басым салаларында жобаларды іске асыратын инвесторларға салық заңнамасының тұрақтылығына кепілдік берілді», — деп атап өтті.

Бүгінде сенімді іскери серіктестік ретінде берік белдегі не «Самұрық-Қазына» қоры қазақстандық-британдық өзара әрекеттестеу әлеуетін іске асыруға мүдделі. Қор жекешелендіру бағдарламасын жүргізіп жатқандары берді. Ағымдағы жылдың маусым айында Кор Лондон қор биржасында және «Астана» халықаралық қаржы орталығында «Казатомнеркәсі» ЯАҚ АҚ акцияларының және жаһандық депозитарлық қолдаттарының қосымша 6,27 пайызды орналастырды. Лондон қор биржасы арқылы тартылған инвесторлардың үлесі 43 пайыз болды. Сондай-ақ ағымдағы жылдың маусым айы-

да S&P Global Ratings халықаралық рейтингтік агенттігі «Самұрық-Қазына» АҚ-ның ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді кредиттік рейтингтерін «BB+»/«B» деңгейінде растады, болжам — «Тұрақты». Fitch Ratings агенттігі Қорға «BBV» деңгейінде рейтинг берді, болжам «Тұрақты»/«F2».

Тағы бір маңызды оқиға — жуырда БҰҰ «Самұрық-Қазына» қорын тұрақты дамуы, тұрақты даму бастамалары мен ESG принциптерін жүзеге асыруды қамтамасыз ететін 20 озық қордың тізіміне қосты. Сонымен қатар корпоративтік басқарудың озық әдістерін енгізу, негізгі басқару шешімдерін қабылдау тәсілдерін жетілдіру БҰҰ-да жоғары бағаланды. Әлемнің 20 озық зейнетақы және егемен қорларының тізімі БҰҰ-ның даму бастамасын тұрақты дамуы мақсатында БҰҰ институционалды инвесторларының серіктестігі дайындаған (IPPSD) «Мемлекеттік зейнетақы және егемен қорлар тұрақты дамуы қалай қамтамасыз етеді: Көшбасшылардың тәжірибесі және ұсынбалық интеграция құрылымдары» атты есебінде жарияланды. Қорды орнықты дамуы

интеграциялау саласындағы көшбасшылар ретінде тізімге енгізу әлемдік қоғамдастықтың орнықты даму саласындағы бастамаларды және ESG қағидаларын енгізу бойынша қабылданатын тәсілдер мен шаралардың дұрыстағын мойындауы болып табылады. Усынылған көшбасшылар тізіміне 16 зейнетақы қоры және 4 ұлттық әл-ауқат қоры іріктелді, олардың ішінде Temasek Holdings, Future Fund және New Zealand Superannuation Fund бар. Құжат әлемдік деңгейде активтерді басқару бойынша 50 ірі мемлекеттік зейнетақы қорын және 30 ірі ұлттық әл-ауқат қорын қамтиды. Сонымен бірге қорытындылар бойынша: әрбір төртінші қор (жырма қор) өзінің инвестициялық қызметіне орнықты дамуын интеграциясы туралы есептерді жариялайды; ESG интеграциясын ұстанатын мықты басшылық пен қондама өзгеріс пен озық тәжірибенің маңызды қозғалыс күші болып табылады; 20 жетекші қор кем дегенде 17 халықаралық салыстырмалы көрсеткішті пайдаланады; инвестициялардың әсері (БҰҰ-ның Орнықты даму

мақсаттарына байланысты инвестицияларды қоса алғанда) — бұл кезінде қолданылатын стратегия, ол туралы 20 қор хабарлайды, бұл жауапты инвестициядан орнықты дамуы қамтамасыз етуге бағытталған инвестицияларға жалғасып жатқан ауысуы куәландырады; озық қорлар орнықты даму саласындағы, атап айтқанда, экологиялық мәселелер бойынша септілік сапасын арттыру үшін халықаралық стандарттарды пайдалануда прогреске қол жеткізеді.

БҰҰ есебіне бес стратегиялық салада орнықты дамуы интеграциялаудың озық әдістерінің кең жиынтығы: басқару, орнықты инвестициялаудың корпоративтік саясаты, орнықты дамуы интеграциялау стратегиясы, инвестициялық тізбек бойынша ESG интеграциясы, сондай-ақ бағалау және есептілік кіреді. Бұл есеп БҰҰ Тұрақты даму мақсаттары (ТДМ) мен ESG қағидалары саласындағы әлемдегі ең ірі мемлекеттік зейнетақы қорлары мен ұлттық әл-ауқат қорларының интеграциясына мониторинг бойынша тұрақты күш-жігердің маңызды нәтижесі болып табылады.

НАРЫҚ ЖАҒАЛЫҚТАРЫ

► АЙМАҚ ТЫНЫСЫ

КӨСПОРНЫ ЖҰМЫСЫ ТҰРАЛАҒАН ЖОҚ

Ақмола облысы әлеуметтік-экономикалық дамуындағы көрсеткіштеріне қол жеткізді. Облыстық экономика және бюджеттік жоспарлау басқармасының басшысы Қанат Дүзелбаевтың айтуынша, өңірдің агроөнеркәсіп секторында өсім қамтамасыз етілді.

Осының арқасында өсімдік шаруашылығы өсімі 27 пайызға, ет өндірісі 6,1 пайызға, сүт өндірісі 1,6 пайызға артып, республика бойынша өңір ауыл шаруашылығы саласында өндіріс көлемімен алдыңғы орнына шықты. Пандемия жағдайына қарамастан өңірдегі кәсіпорындар жұмысын тоқтатқан жоқ. Нәтижесінде тоғыз айда өнеркәсіп саласында өндіріс көлемі 6,8 пайызға өсіп, 695 миллиард теңгені құрды. Бұл — республика бойынша екінші орын. Ведомствоньң мәліметіне, өнеркәсіп саласының 80 пайыздан астамын құрайтын ондеші салалар — металлургия, машина жасау, тағам өнеркәсібінде жыл басынан бері 8,8 пайыз өсім болды.

Сонымен бірге, өңірде негізгі капиталға салынған инвестиция бойынша он динамика қалыптасып, республика бойынша 3-орыннан көрінді. Облыс экономикасына шамамен 297,6 миллиард теңге инвестиция салынды. Бұл өткен жылмен салыстырғанда 23 пайыз жоғары. Сондай-ақ, инвестор тарту арқылы «ҚБ Интерпрайз» ЖШС қуаты 100 МВт болатын күн электр стансасының, «Максинск құс фабрикасы» ЖШС құс фабрикасының екінші кезеңінің, «Вичи» және «Golden Energy Corp» ЖШС жел электр стансаларының құрылысы бар.

Мемлекеттік бағдарламаларды жүзеге асырудың нәтижесінде өңірде 417,7 мың шаршы метр баспана пайдалануға берілді. Құрылыс көлемі 104 миллиард теңгені құрды. 20 822 мың жаңа жұмыс орны ашылса, оның 12 483-і — тұрақты.

► ЭНЕРГЕТИКА

КҮН ЭЛЕКТР СТАНСАЛАРЫ ІСКЕ ҚОСЫЛДЫ

Аматы облысында қуаты 3 МВт «Қапшағай» және қуаты 4,95 МВт «Сарыбулак» күн электр стансалары пайдалануға берілді. Екі КЭС-тің жылдық болжамды өндірісі 14,1 млн кВт/сағ құрайды.

Жаңа генерация объектілері құрылысының нәтижесінде және бас меңгерігі — «Хевел» компаниялар тобының құрылымдары. Қапшағай қаласы әкімдігінің мәліметіне сәйкес, жаңа күн электр станциялары күнді бақылау жүйесімен жабдықталды. Трекер қондырғылары күннің қайда орналасқанын бақылайды және автоматты түрде күн модульдерінің тиімді бағытын қамтамасыз етеді. Осылайша, электр энергиясын өндіру фотозлектрлік жүйенің статикалық орналасу әдісімен салыстырғанда орта есеппен 20–25%-ға артады.

Екі күн стансаларының жылдық болжамды өндірісі 14,1 млн кВт/сағ, бұл атмосфераға шығатын CO2 шығарындысының 7,5 мың тоннасын болдырмауға мүмкіндік береді. Барлық электр энергиясы Қазақстан Республикасының Бірыңғай электр энергетикалық жүйесіне түсетін болады.

► НҰРЛЫ ЖЕП

БАСПАНАҒА СҰРАНЫС АРТТЫ

Карантин режиміне қарамастан Түркістан облысының орталығында құрылыс жұмыстары тоқтаған жоқ. Атыраулы жатқан жұмыстарды өз көзімен көріп тұрған облыс басшысы Әмірхан Шәкеев ең алдымен тұрғын үйлерінің сапасына мән берді. Ол құрылысты дер кезінде аяқтауды міндеттеді.

Түркістан қаласының әкімшілік-іскерлік орталығындағы 3 мыңға жуық пәтерлі 7 қабатты 24 тұрғын үйдің 22-ін құрылысын аяқтау қараша айына жоспарланған. Бұған қоса, 12 қабатты 45 тұрғын үйдің қабырғасы көтерілуде. Бұл үйлерді пайдалануға беру 2021 жылға жоспарланған. Түркістандықтардың баспанаман қамтамасыз ету үшін ипотекалық тұрғын үйлердің қатары артты.

Құрылыс қарқын алған әлемде теңдесі жоқ «Керуен-Сарай» туристік кешенінде Шығыс базары, этникалық үлгідегі мейрамханалар мен концерт үйі салынуда. Көпсалалы сарайда көне шығыс театры, ұлттық домбыралар, жасанды көлдер, сабақтар салу жоспарда. Шеберлер көпесінде қадесиялар сатытын шеберханалар салынып отыр.

Түркістан қаласының орталығындағы «Желілік саябақ», «Аттракциондар саябағы», «Оқушылар сарайы», «Конгресс орталығы», «Жабық бассейні бар спорт сарайы», «Орталық стадион» және «Қ.А.Ясауи мұражайы», «Драматеатр» ғимараттары биыл ел игілігіне берілетін болады. Бұдан өзге, елде орталығындағы рухани-мәдени орталықты аяқталдыру мақсатында ірі жобалар қолға алынып, құрылыс жұмыстары жүргізілуде.

Нұрлан ҚҰМАР

► ОТАНДЫҚ ФАРМАЦЕВТИКА

Dolce-Pharm: Дамудың жаңа белесі

Экономиканың маңызды секторы саналатын қатар, халық өмірі мен денсаулығын қамтамасыз ететін негіз болып табылатын бірден бір сала — фармацевтика өнеркәсібі. Бүгінде есімдізе бұл саланы дамытуға айрықша көңіл бөлінуде.

БОТАГӨЗ ӘБДІРЕЙКЫЗЫ

Коронавирус пандемиясы елдің фармацевтикалық өндірістеріне қатты әсер етті. Кәуіпті індет тек ала бастағанда медициналық бұйымдар шығаратын зауыттың өнімдеріне сұраныс күрт артты. Карантиндік жағдайларда үзіліссіз жұмыс істеген зауыттар медициналық бұйымдарды жеке қорғаныш құралдарымен қамтамасыз ету үшін бар күштерін салғаны мәлім. Қазіргі уақытта салада 96 кәсіпорын жұмыс істейді, олардың 33-і дәрілік заттар, 41-і медициналық бұйымдар және 22 кәсіпорын елді медициналық техника шығарады. Кәсіпорындардың басым бөлігі еліміздің төрт аймағында — Алматы, Шымкент қалаларында, сондай-ақ Алматы және Қарағанды облыстарында шоғырланған. Бұл өңірлерде ғылыми-техникалық орталықтардың, дамыған көлік инфрақұрылымының және жеке өсімдік шикізатының болуы кәсіпорындарды бәсекелестік артықшылықтарын қамтамасыз етті.

Осындай қанатын кең жайып келе жатқан өндіріс қорының бірі — Dolce-Pharm отандық фармацевтикалық компаниясы 22 жыл ішінде бір реттік медициналық бұйымдарды өндіру саласында жоғары көрсеткіштерге қол жеткізді. Компанияның өнімдері еліміздің

медициналық мекемелерінде ғана емес, өзге шет мемлекеттерде де сұранысқа ие. Атап айтқанда, ол өз өнімдерін Ресейге, Қырғызстан, Өзбекстан, Түрікменстан, Тәжікстан елдеріне экспорттайды. Болашақта шикізатты қарама-қарсы жеткізуді қамтамасыз ету шарғымен Қытаймен ынтымақтастық орнату көзделген.

Dolce (зауыт) пен Dolce-Pharm (коммерциялық және тарату бөлімі) фармацевтикалық өндірісі мен коммерциялық қауымдастығы — бір реттік медициналық мақсаттағы бұйымдар мен дәрі-дәрмектердің ірі қазақстандық өндірушісі. Зауыт медициналық мақсаттағы 250-ден астам өнім түрін, оның ішінде медициналық бетперделер мен қолғаптар, бахилалар, стерильді операциялық жиынтықтар және бір реттік жаймалар шығарады. Алматы облысының Ұнтымақ кентінде орналасқан өндірістік кешенде 355 адам еңбек етеді. Зауыт-

та 6 өндірістік цех: стерильді және стерильді емес қолғаптар өндіру; «Ультра-Алсорб» сауда маркасымен белсендірілген көмір өндіру; медициналық мақсаттағы бұйымдар (халаттар, бетперделер, қолғаптар, жиынтықтар) өндірісі; мақта мен пластикадан жасалған бұйымдар өндіруге дайындалған өндіріс; этилен оксидпен стерильдеу және пластиктен жасалған бұйымдар (кесек айна, Эйер шпатель, Фолькман қасығы) өндірісі бар. Биылғы кәсіпорын бетперделер шығаруының кеңейтілі және гинекологиялық айналар, маска-респираторлар, фиш-маскалар, СИ-маскалар және балаларға арналған «баттерфляй» маскәлары, сондай-ақ суретпен белсендірілген бетперделерді шығара бастады. Бұған қоса, кәсіпорын тоқылмаған мата өндіретін зауыт салуды, лейкопластыр өндірісін ұйымдастыруды жоспарлап отыр. Тоқылмаған мата өндіру жөніндегі жобаны іске асыру

жеке қорғаныш құралдарын шығару үшін отандық кәсіпорындарды өз шикізатымен қамтамасыз етеді.

Медициналық бұйымдар шығаратын қосымша өндіріс кешенін ашқан компания кәсіпкерлікті дамытап, экономиканы ілгерілетуге үлес қосуда. Жаңа өндіріс Фармацевтикалық және медициналық саланы дамытудың 2020–2025 жылдарға арналған кешенді жоспары аясында іске қосылып отыр. Зауыттың өндірістік қуаты — жылына 150 млн бұйым. Өндіріс орны нарықты қолжетімді бағадағы сапалы өнімдермен қамтумен қатар, әлеуметтік бағыттағы сұранысты да қанағаттандыруда. Пандемиядан кейінгі қиындық — жұмыссыздық болса, бұл күрмеулі тұста компания азаматтардың еңбекпен қамтылуына да септігін тигізіп отыр.

Dolce Pharm брендімен қалыптасқан жаңа Dolce ЖШС-да медициналық қолғаптар, хирургиялық және гинекологиялық жиынтықтар, сондай-ақ бетперденің 10-нан аса түрі мен бір реттік құралдар, қысқасы, медицина саласына қажетті көптеген бұйымдар өндіріледі. «Зауытымыз барлық еуропалық және әлемдік стандартқа сай салынған. Мұндай жобалар ел экономикасына дамытып қана қоймай, халықтың денсаулығын жақсартуға өзіндік үлесін қосары анық. Өйткені зауытта хирургияға, кардиохирургияға, кардиографияға, гинекологияға, трансплантологияға арналған әртүрлі жиынтықтар мен өте күрделі хирургиялық емдер мен нейрохирургияға арналған күрделі жабдықтар шығарылады», — дейді «Dolce Group» ЖШС директоры кенесінің төрайымы Елена Ли.

БИЗНЕС&ҚАРЖЫ

ШОЛУШЫ БАҒАНЫ

Жетісбай БЕКБОЛАТУЛЫ, ал-Фараби атындағы ҚазҰУ профессоры

Жетісбай БЕКБОЛАТУЛЫ, ал-Фараби атындағы ҚазҰУ профессоры e-mail: Zhelishbay.Bekbolatuly@kaznu.kz

Қазақстандағы көмір өндірісінің келешегі бар

Балапанын күзде санап, боқырау түскенше отын-суын қамап қоятын, қыстын жайын жазда ойлаған шаруақор жұрт соңғы жылдар белсенді жылыту науқаны басталысымен «индустрия наны» — көмір бағасын қалт етпей қадалауға көшкен. Осынау энергетикалық шикізатты сыртқа шығаратын әлемдегі оншақты мемлекет сапынан табылып жүрген елімізде оны өндіру және жеткізу шығындарының өсіп отыруы тұтынушылар алаңдатқан жайы бар. Дерек көздерінің мәліметдеріне қарағанда, биыл өндірістің 120 млн тонна көмірдің 38 млн тоннасы экспортқа кетсе, 82 млн тоннасы ішкі қажеттілікке жұмсалатын көрінеді. Өндіру тәсіліне, теміржол тарифтеріне, біржа құнына байланысты өңірлерде 1 тоннаның бағасы 15-20 мың теңге аралығында. Осы және басқа түйткілдер саланың даму көзкегіне көз жіберісі келетін қозақарқасты қауымның назарында тұрғаны бекер емес.

Сарашылардың пікірінше, қордаланып қалған проблемалар бүгінде жеке меншікке өткен көмір өндіріші қаспирлар иелерінің қосылған күші жоғары өнім алу мәселелеріне жеткілікті көңіл бөлуіне тундан отыр. Саланың тағы бір түйткілі шикізат тұтыну көлеміне әсер ете бастаған «жасыл экономикаға» көшу жөніндегі ғаламдық үрдістерге қатысты. Соңғы онжылдықта әлемде электр энергетикасындағы отын құрылымында әртүрлі үдерістер қалыптасты. Еуропа көмірді ғазбен бөлсенді алмастыруда. Ал Азия елдерінің энергетикалық саясаты көрі құрылтықтан айтарлықтай ерекшеленуде. Мұнда көмір өндіру мен тұтынуын жайпай өсу үрдісі байқалады. Әлемдегі көмір қорының 57 пайызы АҚШ, Ресей және Қытай санын алауат үш елде шоғырланған. Көмір қорының тағы 33 пайызы Қазақстанға, Үндістан мен Австралияға, ОАР және Украинаға тиесілі. Қытай көмір өндіру бойынша әлемде бірінші орында. Қазақстанға келетін болсақ, отандық көмір экспорттың ұлғаюу салыстырмалы түрде төмен деңгейде әрі қалық шығындары мен күндізгі жоғары болғандықтан 30 пайыздан 50 пайызға дейін едәулі дисконты бар нарықтарда ғана сатыла алады. Ірі кен орындарының ішінде көмірін сапаны тұтастай алғанда экспорттық стандартқа сәйкес келетін Шұбаркөл ғана. Сөйтсе де көмір өнеркәсібі едлі индустриаландыру маңызды рөл атқаратынын ескерген дуалы ауыздар әлемдік трендтерді назарға ала келе, көмір химиясын және көмірді кешенді, терен өңдеулі дамуы қажеттігіне ден қойып отыр. Бұл бағыт өнімнің тұтынушылық қасиеттерін сапалы тұрғыда өзгертуді қамтамасыз етіп, тиісінше оның нарықтық бағасын арттыра алады. Осы орайда едәулі арзан көмір генерациясы Қазақстан экономикасының бәсекелестік артықшылықтарының бірі болып табылатынын айта кету керек. Өндірістің көмірдің негізгі үлесі, 50 пайыздан астамы электр энергетикасы саласының қажеттіліктеріне, қалған көлемі халықтың коммуналдық-тұрмыстық мұқтаждарына, сондай-ақ өнеркәсіптік қоспирларға жұмсалыды. Бүгінде республиканың көмір саласы Қазақстанда электр энергиясының шамамен 70 пайызан өндірілі, кокс-химия өндірісінің жүз пайыз жүктемесін қамтамасыз етеді, коммуналдық-тұрмыстық сектор мен халықтың отына деген қажеттілігін толық қанағаттандырады. Елдегі энергетикалық көмір нарығында басты ойыншы — Энергетик Көмір компаниясы, ондұр көлемі бойынша екінші орында «ЕРГ» компаниясы құрамындағы «Восточный» разрезі, одан әрі «Қазакмыс», «Ангренсор-Энерго» компаниялары жайғасқан. Көмір қорының едәулі үлесін, шамамен 56 пайыздайын қоңыр көмір құрайды, ұзын тасты көмір 14 пайыз, битуминоздық сапалы тас көмірге қалған 30 пайыз тиесілі. Битуминоздық маркалардың тас көмір қоры Екібастұз бассейнінде шоғырланған.

Бүгінгі күні көмір өндірісіндегі нарықтық қатынастарды жоғары деңгейде нырғандыруға қол жеткізіледі. Едәулі көмір қоры өте үлкен және экономиканың тұрақты жұмыс істеуі үшін бірнеше жүздеген жылға жетеді. Көмірдің теңгерімдік қоры ішкі қажеттіліктерді толығымен қамтамасыз етуге және көмір өнімнің едәулі көлемін экспорттауға мүмкіндік береді. Мемлекеттік баланста 33,6 млрд. тонна құрайтын 49 кен оры, оның ішінде тас көмір 21,5 млрд. тонна, қоңыр көмір 12,1 млрд. тонна. Барланған көмір қорының 90 пайыздан астамы едәулі солтүстігінде және орталық бөлігінде шоғырланған. Соңғы жылдары мұнай бағасының тұрақты өсуіне, оның қорларының қысқаруына, жана кен орындарын барлауға жұмсалатын шығындардың жоғары болуына байланысты өзінің көптеген елдерінде көмірді терен өңдеу үдерістерінің жекелеген сатыларының көрсеткіштерін жетілдіру және жақсарту жөніндегі жұмыстар қарқынды жүргізілуде. Осындай түйінді трендтерді ескере келіп, Қазақстан көмірді терен өңдеуіне бағытталған саясатты жүргізуде бет алады. Бұл орайда Ұлыбритания, Германия сынды дамыған елдер жетісбай өскеріне. Жалпы, Еуропада қайта құрылымды нәтижесінде көптеген шикізаттарды жабу жоспарының отыр. Азия елдері де осындай бағыт ұстануда. Осыған орай сарашы қауым Қазақстан көмір индустриясының жана технологияларына көп көңіл бөлуі, өндіріс төмендеуі жағдайында импортқа назар аударуы керектігін баса айтады. Сондықтан да соңғы кездері жанарлытын, «жасыл қуатты» дамуына бағыт алып отырған еліміз энергетика саласында мемлекеттік саясатты іске асыру кезінде бір жағынан электр қуатын жаңғыртылатын көздерден молырақ өндіруге тырысса, екінші «таза» энергия өндірісін ұлайту электр энергиясы тарифтерінің өсуіне әсер етеуі үшін тұтынушылар мүдделерінің теңгерімін іздестіруге бағытталған жоспарлы жұмыс жүргізуде кірісті. Мұның өзі елімізде көмір индустриясының келешегі бар екендігін көрсетсе керек.

МАЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ

Өнімнің жалпы шығарылымы өскен

Еліміздегі мал шаруашылығында мүйізді ірі қара, қой, ешкілер мен шошқалардың саны өскен. Сонымен қатар құстардың жеке басы саны қудырап кетті, деп жазады www.energyrom.kz сайты.

ИСАТАЙ ҚАМБАРОВ

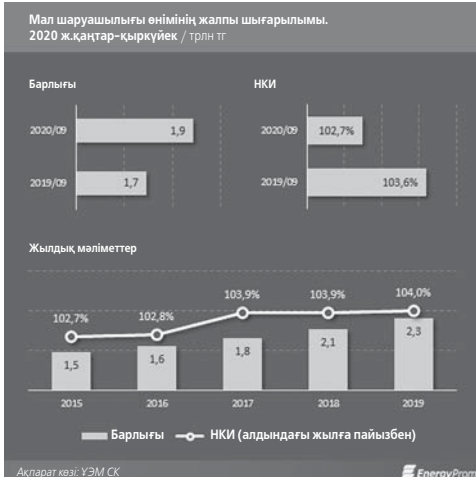
2020 жылдың қаңтар-қыркүйегінде мал шаруашылығы өнімдерінің жалпы алғандағы өндірілуі бір жылда инфляцияны есепке алғанда 2,7%-ға артып, 1,9 трлн теңгені құраған.

Анықтама үшін: 2019-шы жылы толықтай алғанда көрсеткіш 2,3 трлн тт құраған — өткен жылға қарағанда, нақты көрінісінде, 4%-ға артық (1-инфографика).

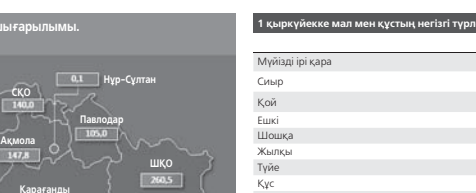
Мал шаруашылығы өнімдерінің аймақтарға бөлгендегі өндірілуінің неғұрлым көбірек көлемі Алматы облысы еншісінде: 291,3 млрд тт — осылан бір жыл бұрынғыдан нақты көрінісінде 2,9%-ға көп.

Екінші орынға Шығыс Қазақстан облысы орнығыпты: 260,5 млрд тт, яғни, бір жылдағы өсім — плюс 2,7%. Үштікті Түркістан облысы

1-инфографика Мал шаруашылығы өнімінің жалпы шығарылымы. 2020 ж.қаңтар-қыркүйек / трлн тт

2-инфографика Жылдық мәліметтер

3-инфографика 1 қыркүйекке мал мен құстың негізгі түрлерінің саны, — млн бас

Table with 4 columns: Species, 2020/09, 2020/09, Жылдық өсім. Rows include: Мүйізді ірі қара (8.2, 7.8, 5.0%), Сияр (4.0, 3.8, 4.1%), Қой (19.5, 18.9, 3.1%), Ешкі (2.5, 2.5, -5.5%), Шошқа (1.0, 1.0, 2.5%), Жылқы (3.1, 2.8, 2.6%), Түйе (0.2, 0.2, -0.2%), Құс (46.1, 47.2, -13.0%).

4-инфографика Мал шаруашылығы өнімі жекелеген түрлерінің өндірісі. 2020 ж. қаңтар-қыркүйек

Table with 4 columns: Product, 2020/09, 2020/09, Жылдық өсім. Rows include: Шаруашылықта сойылған немесе сойып өткізілген ірілеу салмағындағы мал мен құс (1372.4, 1322.1, 3.8%), Шаруашылықта сойылған немесе сойып өткізілген сойыс салмағындағы мал мен құс (784.8, 754.1, 4.1%), Сияр сүті (4841.8, 4696.7, 3.1%), Тауық жұмыртқасы (3990.7, 4220.7, -5.5%), Қырқылған қой жүні (39.4, 38.4, 2.5%), Ірі мал терісі (2192.8, 2136.7, 2.6%), Ұсақ мал терісі (5130.1, 5142.1, -0.2%), Қозылардың шікі терісі (2.7, 3.0, -13.0%).

түйіндейді: 216,5 млрд тт, плюс 3,1% (2-инфографика).

Ағымдағы жылдың 1 қазанына Қазақстан Республикасында 8,2 млн бас МІҚ тіркелген — бір жыл бұрынғыдан 5%-ға артық. Соның ішінде 4 млн бас сиярлар екен. Еліміздегі МІҚ-ның төрттен бірі сүтті бағыттағы мал болса, тағы 34,6%-ы — еті үшін бордақыланатын мал түрі.

Кой 19,5 млн басты құраған —

осылан жыл бұрынғыдан 3,5%-ға көп. Елімізде жылқы саны да өскен 9,1%-ға немесе 3,1 млн басқа дейін, ешкілер — 0,6%-ға 2,5 млн басқа дейін, шошқалар — 0,2%-ға 1 млн басқа дейін өсіпті. Құстың жеке басына шаққанда, керісінше, саны 2,8%-ға, 46,1 млн басқа қысқарған (3-инфографика).

2020 жылдың қаңтар-қыркүйегіне шаруашылықта сойылған немесе сойып өткізілген мал мен құстың

жірделі салмағында 1,4 млн тонна (бір жылда плюс 3,8%) ет өткізілген және 784,8 мың тонна (плюс 4,1%) сойыс салмағында — ет өткізіліпті. Сияр сүті өндірісі 3,1%-ға 4,8

жағдайлардан сактандыра алады. Сактандырудың өтелуіне және сактандырылатын малдың санына байланысты сактандыру тарифі 1,54%-дан 4,62%-ға дейін құрайды.

СЫРТҚЫ ФАКТОР

16-23 қазан аралығындағы жекелеген дамушы елдердің валюталары бойынша шолу*

Сауда-саттықтың қорығындысы бойынша 23 қазанда теңгенің нарықтық бағамы бір аптада 0,03%-ға (428,05-тен) нығайтып, бір АҚШ доллары үшін 427,91 теңге деңгейінде қалыптасты.

Сыртқы валюта нарығында 2020 жылғы 16-23 қазан аралығындағы кезеңде дамушы нарықтар валюталарының көпшілігінің нығайғаны байқалды. Өкілдер палатасының сипкері мен қаржы министрі АҚШ экономикасын қолдау шараларының жана топтамасын таңқылау жөніндегі келіссөздерді қайта жаңғыртты, нәтижесінде ілгерілеуді болмағаны үшін бір-біріне жауапкершілік жүктеді. Президенттік пікірлесуі барысында президент Дональд Трамп пен Демократиялық партияның атынан президенттікке үміткер Джо Байден шет мемлекеттерден ақшаны жасырын алғандығы жөнінде бір-бірін айыптады. КХР ІЖӨ-сі өсу қарқынын 2020 жылғы 3-ші тоқсанда 4,9%-ға ж/ж дейін (2020 жылғы 2-ші тоқсанда 3,2%) жылдамдаты.

Дамушы елдер валюталарының** АҚШ долларына қатысты бағамдарының серпіні төмендеудей қалыптасты:

• Оңтүстік Африка ранды президенттік сайлауға дейін АҚШ ынталандыру шараларының топтамасын жасау мүмкіндігі туралы сакталып отырған күтулер аясында 2,3%-ға (16,36-дан 16,18-ге дейін) нығайды; • Ресей рублі боджеттік ереже (күн сайын шамамен \$73-тен \$125 млн-ға дейін) мен салық кезеңі шенберінде сатудың ұлғаюу аясында 2%-ға (77,8-ден 76,21-ге дейін) нығайды. РФ ОБ негізгі мөлшерлемесі 4,25% деңгейінде сактап қалды; • Мексика песосы АҚШ долларының жаһандық әлсіреуі,

сондай-ақ қазанның ортасында инфляцияның 4,09% ж/ж дейін желденгені туралы деректердің шығуы аясында 1,3%-ға (21,14-тен 20,87-ге дейін) нығайды, бұл реттеуінің ақша талпарын одан әрі жеңілдету мүмкіндігін азайтады; • Бразилия реалы АҚШ ынталандыру шараларының топтамасы жөніндегі келіссөздерді қайта бастау туралы хабарламалар аясында 0,5%-ға (5,65-тен 5,62-ге дейін) нығайды; • Индонезия рупиясы борыш нарығына капиталдың өкелуіне аясында 0,3%-ға (14 698-ден 14 660-ға дейін) нығайды; • Үнді рупиясы үшінші апта қатарынан тіркелген ақшайлар нарығын капиталдың өкелуі аясында 0,3%-ға (73,35-тен 73,6-ға дейін) әсірелі; • Түрік лирасы 0,5%-ға (7,92-ден 7,96-ға дейін) әсірелі. ОБ негізгі мөлшерлемесі 10,25% деңгейінде сактап қалды.

* Ұлттық Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі ашық дереккөздердің негізінде апта сайын дайындалды; ** АҚШ долларына қарағанда көлемі жағынан неғұрлым көп сатылған дамушы елдердің валюталары.

БИЗНЕС&ҚОҒАМ

↳ **БЕСІГІНДІ ТҮЗЕ**

Вопросы демографического роста всегда находились в центре внимания нашего государства. Они для Казахстана с его огромными территориальными масштабами представляли большую важность еще со времен обретения им государственной независимости.

КАЙРАТ ҚАЗАҚПАЕВ

Весной 2003 года президент Нурсултан Назарбаев говорил о необходимости довести численность населения Казахстана до 2015 года до 20 миллионов. А в сентябре 2005 года – о задаче ее увеличения до 17 миллионов в течение последующих 10-и лет. И в том и другом случае в виде конечного срока указывался 2015 год. Примечательно то, что первоначальная планка задачи оказалась двумя годами позже снижена на 3 миллиона. Такая корректировка была, надо полагать, вызвана соображениями объективного характера, в большей

Демографические вызовы относятся к числу главнейших проблем Казахстана

мере соотносящимися с динамикой демографических процессов в стране. Указанный в сентябре 2005 года уровень был достигнут в 2015 году. На то время численность населения страны составляла 17,54 миллиона. При переписи, проведенной свыше полутора десятилетия до того, то есть в 1999 году, нас было немногим менее 15 миллионов. А именно – 14,93 миллиона. Показатель демографического прироста за эти 16 лет – 2,61 миллиона. В стране за последние 10 лет численность населения росла в среднем на 1,5 процента в год. Такой уровень считается по международным меркам сравнительно невысоким показателем. И, естественно, он кажется властям РК неудовлетворительным. Поэтому представляется вполне уместным то, что президент Касым-Жомарт Токаев в своем программном выступлении от 1 сентября нынешнего года счел необходимым указать на неуверительность прогнозов ООН в отношении «роста населения Казах-

стан». У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

И это при такой ситуации, когда наша страна по территории гораздо больше их всех вместе взятых. В 2019 году объем ее экономики – \$165,730 миллиарда – значительно превышал совокупный объем экономик названных 4 государств региона в размере \$124,17 миллиарда. В том числе: Узбекистан – \$59,771 миллиарда, Туркменистан – \$47,986 миллиарда, Кыргызстан – \$8,261 миллиарда, Таджикистан – \$8,152 миллиарда.

Если эта тенденция сохранится и в дальнейшем, въездная миграция

людей. У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

людей. У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

людей. У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

людей. У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

людей. У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

людей. У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

стана в сравнении с нашими соседями по Центральной Азии».

Идея, предлагающая придание нового импульса демографическому росту в течение ближайшего времени, вновь и вновь озвучивается с высокими трибуны, конечно же, не от хорошей жизни. Темпы роста численности населения РК не сравнимы с темпами демографического развития человечества в целом. К примеру, количество людей на Земле в 1987-1999 годах увеличилось на целый миллиард – с 5 миллиарда до 6 миллиардов. А численность населения Казахстана за сопоставимый период – в 1989-1999 годах – сократилась с 16,536 миллиона до 14,933 миллиона, то есть почти на 1,6 миллиона.

Да и демографические оценки ООН на перспективу также однозначно не в нашу пользу. Согласно ее прогнозам, численность мирового населения будет расти в течение следующих нескольких десятилетий и увеличится с нынешних 7,7 миллиарда до 8,5 миллиарда человек в 2030 году, а до 2050 года – до 9,7 миллиарда. В Казахстане же, считают эксперты ООН, численность населения достигнет к 2050 году 24 миллиона человек.

людей. У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

людей. У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

людей. У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

людей. У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

людей. У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

людей. У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

людей. У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

людей. У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

людей. У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

людей. У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

людей. У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

людей. У наших соседей, по их предположениям, все должно сложиться несколько иначе. Эксперты ООН ожидают, что к 2050 году в Кыргызстане будет жить 8,1 миллиона человек, в Таджикистане – 14,5 миллиона, в Туркменистане – 7,8 миллиона, в Узбекистане – 40,8 миллиона. То есть через 30 лет, если прогноз ООН оправдается, в Казахстане будет проживать всего 24 миллиона против 71,2 миллиона человек в остальных 4 странах Центральной Азии.

НАРЫҚ ЖАҢАЛЫҚТАРЫ

▶ **АГРОӨНЕРКӘСІП**

ӘР ГЕКТАРДАН 700 ЦЕНТНЕРДЕН ӨНІМ АЛДЫ

Қашағайлық шаруалар қант қызылшасы алқабының әр гектарынан 700 центнерден өнім алады. Жалпы қант қызылшасы биылғы жылы Қашағай өңірінде 860 гектарға себілікті.

Қашағайдағы «Етекбаев» шаруа қожалығы 10 жылдан бері жаздық арпа, картоп және көкөністер егуден айналысады. Қожалық соңғы жылдары қант қызылшасына көбірек көңіл бөле бастады. Биыл да 40 гектар жерге қызылша егіп, жаз бойы тынбай еңбек етіп, төккен мандай тердің арқасында гектарынан 700 центнерден мол өнім алып отыр.

Дәл осындай егістікпен шұғылданатын «Бауыр» шаруа қожалығының да осы жылы өнімі жаман емес. Биылғы жылы 100 гектар жерге жаздық арпа, 10 га сүрлемге арналған жүгері, 10 га жоншқа және 23 гектар пияз отырғызып. Жалпы егістік жері 143 гектарды алып отыр. Шенгелді аумағындағы ірі қожалықтардың бірі саналатын бұл қожалық пиязға басымдық берген. Өнімінің өтімі жоғары, сұранысқа ие. Олар өсірген пиязды Қазақстанда ғана емес, Ресейде де тұтыншылар көп. Дәл қазіргі таңда шаруалар өнімді бұйып-түйіп қоймаға қою үшін әзірлік жұмыстарын жүргізуде. Қоймаға әзірге 600 тоннадай өнім жиналды.

▶ **ИНДУСТРИЯЛАНДЫРУ**

ҚОРДАЙ АУДАНЫНДА КОМБИНАТ ҚҰРЫЛЫСЫНА АРНАЙЫ ЖЕР ТЕЛІМІ БӨЛІНДІ

Жамбыл облысында 2021 жылы тау-кен металлургия комбинатының құрылысы басталады. Облыс әкімі Бердібек Сапарбаев «Monterra Qazaqstan» ЖШС басшыларымен кездесіп, тау-кен металлургия комбинатын салу және алтын кен орындарын игеру жөніндегі жобаның іске асырылу барысын саралады.

2015 жылы құрылған «Monterra Qazaqstan» ЖШС Monterra Group AG неміс инвестициялық компаниясының еншілес мекемесі болып басталады. Компания мен Жамбыл облысы әкімінің арасында 2016 жылы тау-кен металлургия комбинатын салу туралы меморандумға қол қойылған батыны. Сол жылы Қаратас-Майбұлақ алаңында алтын мен ілеспе компоненттерді барлауға келісімшарт жасалынған. Бүгінгі таңда Қордай ауданында комбинат құрылысына арнайы жер телімі бөлінді. Жоба Жамбыл облысының Индустриаландыру қаржысымен інгізілген. Инвестицияның жалпы көлемі 600 миллион еуроны құрайды.

«Monterra Qazaqstan» ЖШС бас директоры Меруерт Данбаеваның айтуынша, тау-кен металлургия комбинатының құрылысы 2021 жылы басталады. Ал, нысанды 2023 жылы пайдалануға беру жоспарлануда. Содан кейін алтын өндіру жұмыстары жүзеге асырына бөліні. Компания 1900 адамды тұрақты жұмыспен қамтамасыз етуге ниетті. Жана комбинатта Доре қорытпасы (алтын-күміс қорытпа) өндіріледі. Өндіріс басталғаннан кейін «Monterra Qazaqstan» ЖШС 5 тоннаға дейін алтын өндіреді, содан кейін біріншеді куәлтылықты арттыруды жоспарлап отыр. Өндірісте экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін озық технологиялар қолданылатын болады.

Компания ауданның инфрақұрылымын дамытуға да инвестиция салады. «2019 жылы «Monterra Qazaqstan» ЖШС ардагерлерге, тұрмысы төмен отбасыларыға көмек көрсетті. Сонымен қатар, қонбалалы отбасылар үшін тұрғын үй сатып алды және елді мекендерді абаттандыру бойынша жұмыстар жүргізді. Қордай ауданында қыраған нысандарды қалпына келтіру үшін бөделжеткен қаражат бөлінді. Аудандық аурухана үшін «ӨЖЖ» аппараты сатып алынды. Адалды уақытта Кеңен Әзірбаев атындағы мұражайды күрделі жөндеуден өткізіп, студенттері оқыту жоспарлануда», – деді М.Данбаев.

Облыс әкімі Бердібек Сапарбаев бұл бағытта одан әрі жұмыс істеді. Қордай ауданы ауылдарының әлеуметтік мәселелерін шешуге жәрдемдесу қажеттігін атап өтті. «Мемлекет инвесторларды қолдауға әрдайым дайын, бірақ нақты нәтижелер қажет. Компания өзінің келісімшарттық міндеттемелерін сақтауы тиіс», – деді облыс әкімі. – Біз инвесторлардан жергілікті тұрғындарды жұмысқа алады сұраймыз. Ауыл тұрғындары қазірдің өзінде арнайы оқудан өтіп, құрылыс аяқталғаннан кейін бірден жұмысқа кірісуі тиіс».

▶ **БАҒДАР**

СЫР ӨНІРІНІҢ ЭКОНОМИКАСЫ ДАМЫМАҚ

Қызылорда өңірін 2023 жылға дейінгі экономикалық даму жоспары жүзеге асырылуда.

Әлемді жайлаған пандемия экономиканың барлық саласына көптеген қиындықтар әкелді. «Бұл Қызылорда облысындағы экономиканың барлық саласы мен әлеуметтік салаға ауқымды талауды жүргізуді міндеттеді. Тағдыл қорытындысымен агромеркантильдік тәсіл негізінде қызмет түрлері сараланды. Сол арқылы 2023 жылға дейінгі экономикалық даму жоспары әзірленді. Оның шеңберінде бизнес саласына 4600-ден астам тұрақты жұмыс орнын құруға мүмкіндік беретін 265 жобаны іске асыру ұсынылды. Жобалардың жалпы сомасы 270 млрд. теңгеден асады. Бұл мақсатта биыл 26 млрд. теңгені құрайтын 110 жоба іске асырыла бастады. Ол 2 миллион жұмыс орны құруға мүмкіндік туғызды», – деді Қызылорда облысының әкімі Гузьян Әбілқалиев.

Аталған жоспар арқылы өңірдің ресурстық әлеуетін тиімді пайдалануға жол ашылды. Сондай-ақ мемлекеттік бағдарламалар мен қаржы институттарының бағдарламаларын кеңейтіп пайдалануға назар аударылды.

